

گزارش‌گری فساد؛ عادات و آداب

محمد رحیمی

پژوهشگر هسته منظومه فکری علامه طباطبائی (ره)
مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)

ساختاری و رسمی نظارت، به نقش «مردم» در نظارت عمومی التفات شده و در کشورهای بسیاری در حال اشاعه است.

سازوکار گزارش‌گری مردمی از جمله سازوکارهای با سابقه است و نیم‌نگاهی به پیشینه و ادعاهایی مبنی بر کارآمدی این سازوکار لازم است.

پیشینه تاریخی

در قرن هفتم میلادی در انگلستان، از شهروندان خصوصی در جهت پرده‌برداری و جلوگیری از طرح‌های غیرقانونی کمک گرفته شد و در قبال کشف جرایم، مبلغی از خسارات وارده در قالب پاداش، به آن اشخاص پرداخت

نگاه اول، پاسخ این باشد که حتماً گزارش خواهیم کرد! اما با وجود شرایطی که در موقعیت‌های مختلف، غالب می‌شود، فرد با سکوت از کنار آن می‌گذرد!

از جمله توجیهات در قبال عدم گزارش تخلف، می‌تواند عواقب سوئی داشته باشد؛ زیرا فردمحور بودن تصمیم‌گیری در برخی نهادهای دولتی و عمومی، مضاف بر عدم شفافیت، منجر به «فساد سیستمی» می‌شود؛ در این شرایط، علی‌رغم صرف مبالغ هنگفت و افزایش نظارت رسمی و متمرکز ولی همچنان ریشه‌های فساد باقی است و دوباره سرشاخه‌های آن نمایان شده و عدالت اجتماعی در معرض تهدید قرار می‌گیرد. امروزه در حل این معضل، سوای از سازوکارهای

هر کاری که از روی «عادت» انجام شود، پس از مدتی از تأثیرگذاری و ثمردهی ساقط می‌شود؛ گزارش‌گری فساد به شکلی که در جهان مرسوم است، تعارض منافع مضاعفی را به همراه دارد و نه تنها گرهی از فساد باز نمی‌کند، بلکه منجر به گره کوری می‌شود که باز کردن آن، به راحتی گره اولی نیست. اما سازوکار گزارش‌گری فساد می‌تواند در دستگاه متمدنانه و متعالی امر به معروف و نهی از منکر به گونه‌ای بازطراحی شود که با رعایت «آداب» خاصی، نه تنها در افشای مفاسد اجتماعی مؤثر است، بلکه زمینه‌ی فساد را هم برمی‌چیند.

اگر شاهد خلافی در محل کار خود یا دستگاه‌های دولتی باشید، چه می‌کنید. شاید در